

POŠTNINA
PLAČANA
V GOTOVINI

Stoj, osvajalec . . .

ILUSTRIRANA KULTURNA IN DRUŽINSKA REVIIJA

Svoboda · 7-8

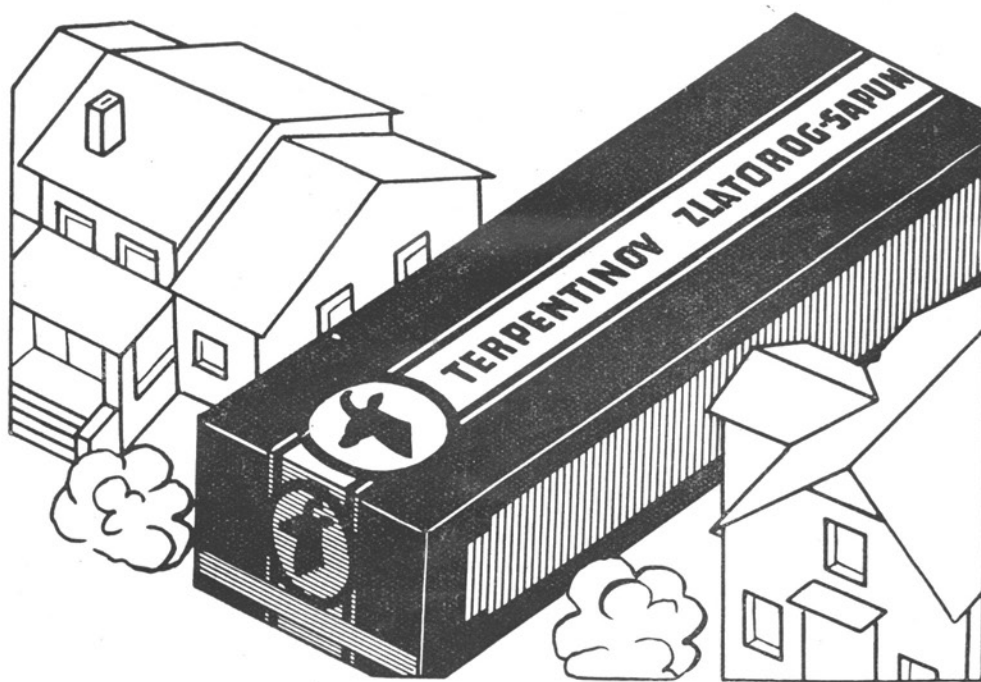
IZHAJA MESEČNO - JULIJ - AVGUST 1936 - LETO VIII.

Nesnaga

izgine iz perila
kakor bi mignil, če perete z dobrim

Zlatorog-

terpentinovim milom

Ne zahtevajte enostavno „eno tubo
zobne paste“, ne ampak izrecno

Chlorodont

kakovostno zobne pasto za veliko in malo
Jugoslovanski proizvod Tuba Din. 8.-

Naš kruh

Ivan Vuk:

*Sodrug s tovarniških dvoran,
delavec nakla, pulta in pluga,
enotni, zavedni smo vsi
odkar borba za kruh in pravico
nas dviga, bodri, jekleni.*

*Ne raste kruh samo v klasju rži,
ne črpa se samo iz polja sadú.
Kruh raste, ko plavži goré,
ko v kamenolomih, prepadih,
v rudnikih nevarnih,
mine sršé in grmé.*

*Ko režejo ladje môrja valove,
železni vozovi po progah drčé,
ko prèdejo statve neštete in tkó,
sekire v gozdu in žage pojó —*

*povsod, kjer žuljava roka trpina
in misel zavedna, podaja roké,
povsod kruh in pravica rasté.*

*Kruh plava v razpetih ribiških mrežah,
tam v zračnih višavah drdrá, ropotá,
kruh reže lopata, pisarna in srp,
kruh raste v trudu prečutih noči.*

*Milijonska armada — korajžno naprej,
parola ti bodi:*

*Milijoni z milijoni — kot eden orjak
naj tvoj bo korak,
ustvarjaj in zidaj povsodi
vélike dni,
da vzdrami iz tmine
človek se vsák.*

Dragi čitatelji!

Močan postaja naš list. Na naš zadnji prospekt se je priglasilo zopet toliko novih naročnikov in naročnic, da je te nove naslove kar veselje gledati. Nekoč so bili člani »Svobode« navajeni prejematí vsak mesec revijo, ki so jo pa z malimi izjemami le površno prečitali in nato odložili. Le par sto naših najboljših funkcionarjev je pazljivo čitalo vsak članek in iskalo v njem socialistično naobrazbo. Danes pa ustreza »Svoboda« vsem onim, ki za prejšnjo vsebino duševno niso bili pripravljene in so jo radi tega po površnem pregledu odlagali. Naš namen je tedaj, pritegniti v naše vrste vse tiste prijatelje in prijateljice, ki so v srcu na naši strani, ki jim pa manjkajo vsi duševni predpogoji za težko socialistično čtivo. Jasno je tedaj, da se pojavi tu in tam kak vodilni funkcionar pokreta in želi, da bi bil list bolj učen, ker da mu je prelahko pisan. Mi pa ne pišemo »Svobode« za socialistične učenjake, kajti za nje je v Sloveniji dovolj knjižnic, kjer si lahko izposojajo knjige, nego mi pišemo »Svobodo« izključno le za široke plasti delovnega ljudstva, in sicer v prvi vrsti za one delavce in delavke ter njihove žene in otroke, ki so jim pretežki celo strokovni in politični listi našega pokreta.

Ker se naročniki dnevno priglašajo, nam je to najboljši dokaz, da odgovarja vsebina »Svobode« res tem krogom, ki jih imamo namen polagoma duševno pripraviti tudi za težje obravnave marksističnih naukov. Mi bi tedaj radi ljudi najprej privadili čitanju lahkega socialističnega čtiva in jih polagoma uvedli v težje razprave, medtem ko si nekateri žele, da naj bi v prvi vrsti pisali težke teoretske razprave. Vsi veliki pokreti so šli to pot, ker je tudi ta edino pravilna in prvi predpogoj za močan razmah pokreta samega. Pri širjenju revije »Svobode«, kjer so nam pa nasveti naših naročnikov gotovo dobrodošli, nam služi za vzgled angleški primer, kjer najdete v največjem de-

lavskem dnevniku na svetu le uvodnik z marksistično vsebino, vse drugo je pa prirejeno današnjemu načinu gledanja in miselnosti, ki vlada tudi med delavstvom samim.

Mi mislimo »Svobodo« v gornjem pravcu celo izpolniti in pričeti v najkrajšem času s priobčevanjem ženskega krojnega koticika, tako, da bo tudi na tem polju naša delavska žena samostojna in ne bo navezana na revije iz nasprotniških krogov. Naši poverjeniki nam bodo šli ob tej priliki na roko in svojim ljudem dopovedali, da morajo delavske revije in časopisi prinašati tudi druge stvari, zlasti pa take, radi katerih je duševna povezanost našega delavstva z meščani še vedno dosti tesna. Čitatelje pa prosimo, naj prično pridno nakazovati naročnino. Če ni položnice več pri hiši, naj si jo vsak kupi na pošti za 25 para ter jo sam izpolni.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

Naši čitatelji so neštetokrat tarnali, da jim »Svoboda« ne prihaja pravočasno na dom. Ponekod so jo nestrpnost pričakovali, kajti »Svoboda« je danes zanimiv list, ki se čita od vseh članov rodbine. Zamudo so nam povzročale vedno le slike. Vsi dobro veste, da je take slike, ki jih mi priobčamo, težko dobiti in mi jih zbiramo v mnogih deželah, samo, da Van nudimo res nekaj dobrega. To je torej glavni razlog naših zamud. Od novega leta bomo izhajali oficijelno vsakega 15. v mesecu. Avgusta so pa naši marljivi sodelavci po večini na dopustih, vsled tega je to sedaj dvojna številka. Naslednja bo pa izšla točno 1. septembra in potem vsak mesec vedno na ta dan.

UPRAVA.

Združena opozicija

(Preporod)

Zmaga ljudske fronte v Franciji je ustvarila docela nov položaj. Ustavila je predvsem nadaljnje prodiranje reakcije v notranji in zunanji politiki evropskih držav ter dvignila s tem demokrasko zavest sveta. Velik uspeh združene francoske ljudske sile je ojačil povsod že prej latentno razpoloženje ljudskih množic za enotno ljudsko politiko, zlasti tudi v Sloveniji, kjer se že dolgo pogreša aktivne sredine, ki bi zbirala okoli sebe vse pozitivne politične sile. Če kje, potem je ravno v Sloveniji položaj zrel za radikalno preorientacijo vsega našega javnega življenja v smeri enotne ljudske politike za uveljavljenje načel demokracije in miru v narodnem in mednarodnem življenju. O Slovencih se pogrešno misli, da se drže pasivno svojih tradicionalnih dveh, treh strank in da so z vsem zadovoljni. V resnici pa niso nikjer stare politične formacije tako bedasto preživele svoj čas, in nikjer ni ljudstvo z njimi tako nezadovoljno, njim tako odtujeno, kakor ravno pri nas. Vsa dosedanja slovenska politika se je v glavnem reducirala na boj med dvema strankama za oblast, odnosno vsaj za skromen delež oblasti. Iz tega se sklepa, da so Slovenci srečni in saturirani, če le imajo svoje zastopnike v vladi, in da je s tem v slovenski banovini vseh problemov konec. Stvarno se pa delo zdaj te, zdaj one slovenske stranke na vladi našega ljudstva le malo tiče — ono gleda na vse to dejanje in nehanje na svoj način, in samo čaka na priliko, da se otrese preživelih političnih tvorb ter ustvari nekaj svojega, novega, svežega, prežetega idealov in stremljenj in sile časa, nekaj, kar bi vdihnilo našemu okrnelemu javnemu življenju novo dušo in dalo nov polet. Slovensko ljudstvo ni zdaleč več tam, kjer je bilo, težišče njegovih sil in njegove misli je na fronti novega snovanja, na fronti novih idejnih tokov demokracije, ki jih naše tradicionalne stranke niso in ne bodo nikoli dojele.

Slep je, kdor ne vidi, da se je v globini naše ljudske duše izvršila neka osnovna izprememba, da so se narodne plasti preusmerile. Naš narod je preživel v zadnjem desetletju toliko težkih razočaranj, da je to moralo vplivati na preorientacijo njegovega mišljenja. Nove ideje so raz-

maknile in utrdile njegov pogled na probleme današnjega časa. Značilno dovolj za nenormalno politično stanje v Sloveniji je dejstvo, da se vobče misli, da slovenskega političnega problema ni, medtem ko je ta problem že tako daleč dozorel, da se more o njem danes govoriti z isto nujnostjo in pomembnostjo, kakor se govori o drugih naših perečih in preperečih notranjih državnih vprašanjih, čeprav se ni doslej to naglašalo z ono hrupnostjo in nepopustljivostjo kot v drugih pokrajinah.

Politični položaj v Sloveniji izgleda na zunaj miren in ustaljen, v resnici se bo pa kmalu pokazalo, da se narod v svoji ogromni večini zbira na fronti, ki je šele v formaciji, ki bo pa kmalu vodilna sila vsega našega javnega življenja.

Drugi globlji pomen sedanjih izrednih razmer pri nas je nadalje v tem, da se slovensko ljudstvo čedalje bolj loči od svojih tradicionalnih strank, ker ne želi ločitve od ostalih delov skupnega jugoslovanskega naroda, ker se želi nasprotno z njimi spojit v boju za pravično rešitev naših notranjih problemov. Slovensko ljudstvo postavlja danes neodložljivo na dnevni red svoj problem, ker se čuti eno z ostalimi deli našega naroda, s Hrvati in Srbi. Kakor zveni to paradoksalno, pa je vendar resnično, da se slovensko ljudstvo prav v trenutku, ko postavlja na dnevni red svoj problem, čuti bližje narodni jugoslovanski celoti kot prej, ko so v njegovem imenu govorili o jugoslovanstvu njegove dosedanje oficijelne stranke, pri tem pa omejevale njegov politični pogled zgolj na dnevne potrebe svoje ožje domače dežele, kakor da je Slovenija v tej državi nekaj posebnega in separiranega in kakor da se nje ostali deli in problemi države nič ne tičejo.

Kakor v širokih kmečkih in delavskih masah, tako se opaža tudi v našem intelektualnem svetu novo prebujeno življenje, ki sili in pritiska, da se vse ljudske moči združijo na novi bazi. Ta združitev je stvarno danes že toliko dozorela, da moremo govoriti o slovenski skupni fronti. To, kar imamo danes v Franciji, ni sicer zapisano v nobenem političnem dekalogu, ni zapisano niti v knjigah Karla Marxa — ali življenjsko je, svojstveno, nastalo od sebe, prirodno, zato trajno, koristno, za bodočnost Francije in evropskega miru več vredno kot vse teoretske subtilnosti. Tudi to, kar se poraja v Sloveniji, je svojstveno, vznika iz lastnih tal, zato mora uspeti.

V Sloveniji so obstojale že prej razne skupine, ki so delale v pravcu združitve vseh demokraskih sil. Delu teh skupin gre zasluga, da ni v letih turobnih ljudska zavest zamrla, da je nasprotno živela dalje in se krepila. Te skupine so se morale združiti, da ustvarijo enotno gibanje, ki bo odgovarjalo današnjemu razpoloženju našega ljudstva. Po ponovnih konferencah v Celju in v Ljubljani je bila ta združitev v glavnem dovršena, svoj zunanji izraz je dobila tudi v spojitvi obeh glavnih listov opozicijskih skupin v Sloveniji, »Stare pravde« in »Slovenske zemlje«. Na konferenci v Ljubljani se je napravil važen korak dalje z razširjenjem sporazuma tudi na delavstvo, ki se udeležuje v socialističnem pokretu. Ta korak treba še posebej podčrtati. S tem se je ustvarila nova politična enota združenih kmetov in delavcev Slovenije, ki bo nesporno za nadaljnji razvoj političnih prilik pri nas vedno večjega pomena. S tem, da so se tudi socialisti oficijelno pridružili tej novi formaciji, je bila obenem potrjena pravilnost gledanja na sedanji položaj in na sedanje naloge socialističnega delavstva onih pristašev tega gibanja, ki so zadnja leta delovali v pravcu te združitve ter pripravljali v to svrhu teren pri merodajnih vodilnih činiteljih nove politične tvorbe, čeprav so bili prej nekateri pripadniki socia-

Obiščite od 1. do 9. avgusta 1936

5. jubilejni Mariborski teden

POD POKROVITELJSTVOM N.J. KR. VIS. KRALJEVIČA ANDREJA
(50% popusta na železnicah od 30. julija do 11. avgusta 1936)

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Obrt - Trgovina - Kmetijska razstava - Pokušnja vin - Velika gasilska razstava in gasilski kongres - Jadrano in motorno letalstvo - Protiplanska obramba - Filatelistična razstava in borza znamk - Zgodovina - Umetnost - Socijalno skrbstvo - Tujski promet - Žena v obrti - Modna revija - Akvaristična - Kuncerejska - Golobarska razstava - Kongresi - Koncerti - Sport - Veselični park na razstavišču

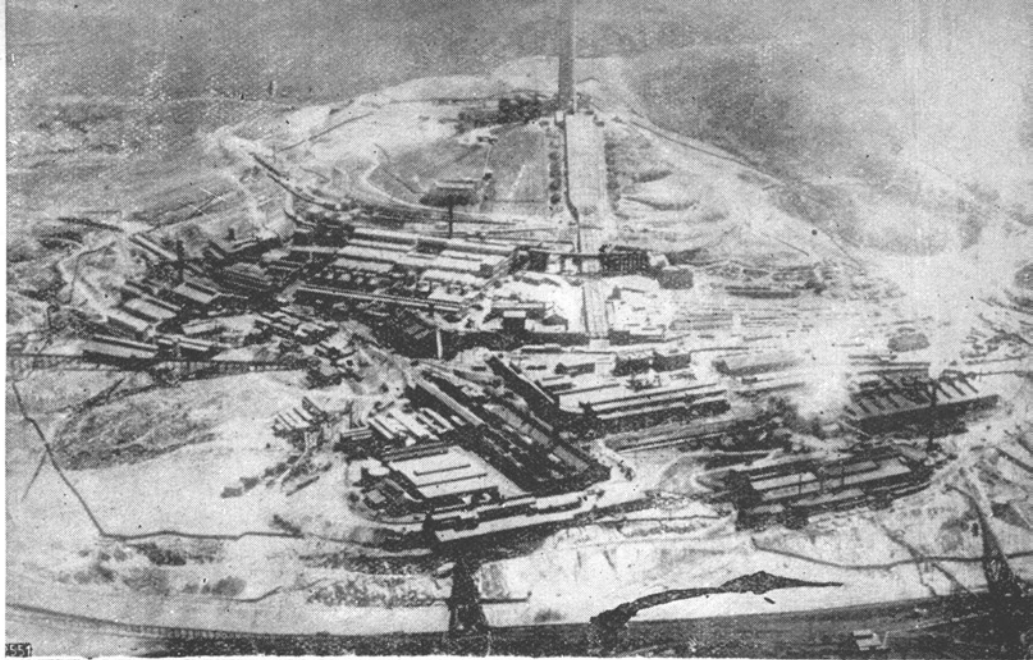
Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji...

Zeleno, romantično Pohorje...

Gostoljubni, lepi Maribor...

Vas vabijo!

Največji rudnik srebra na svetu se nahaja v Amacondi (Amerika). Ameriška vlada je pravkar naročila 680.000 kg srebra pri tem rudniku. — Pogled iz letala na njegove ogromne naprave.

lističnega gibanja, ki so se sedaj pridružili temu političnemu pravcu, drugega mnenja. Pritisk razmer in delavstva je bil močnejši od vseh načelnih ali osebnih pomislov. S pristankom na sporazum in z vstopom v skupni akcijski odbor je bila obenem odobrena politika onih sodrugov, ki so že prej vztrajno delovali v smeri enotne kolaboracije vseh opozicijskih skupin kmetstva, delavstva, mladine in prosvitljenega razumnštva.

Novo gibanje stopa v politično življenje Slovenije in države z osnovnim programom demokracije ter socialne in narodne pravičnosti. Njegovo jedro tvorijo kmečke in delavske mase in te mu dajejo naravno vsebino, lice in značaj svojih teženj. One ustvarjajo, določujejo in obeležujejo njegovo fiziognomijo in ideologijo. To novo gibanje podčrtava zato prvenstveno gospodarske, socialne in politične zahteve in potrebe Slovenije vobče in njenih produkcijskih slojev še posebej. S tem gibanjem se potencirajo naši najvitalnejši problemi: problemi obupno naglo se pavperizirajoče slovenske vasi, kjer naše pridno kmetstvo propada, problemi naše industrije in gospodarstva in s tem v zvezi problemi našega delavstva in njegove težke usode, brezposelnosti, nizkih mezd itd., problemi našega denarništva, zamrlih vlog, zapravljenega narodnega premoženja, radi čega hira naše celokupno gospodarsko živ-

ljenje, problemi produkcije in konzumpcije, problemi našega socialnega in kulturnega obstoja, naše bitnosti, naše samostojnosti, naše duševnosti, naše moralne in politične sanacije, problemi politične svobode, integralne demokracije, problemi državnega ustroja v smislu najpopolnejše enakopravnosti vseh delov jugoslovanskega naroda, problemi našega in vsečloveškega napredka v blagostanju, kulturi in miru in ne nazadovanja v temi, siromaštvu in reakciji. Delu in boju za uresničitev vseh teh osnovnih teženj naše narodne skupnosti ni moglo naše delavstvo ostati tuje; v trenutku, ko se je naš problem postavil v tej obliki na dnevni red, se zavedno delavstvo ni moglo in ni hotelo izolirati od celote. Njegovo sodelovanje v tej celoti bo gotovo velike koristi za nadaljnji razvoj akcije. Saj se z njegovo pridružitvijo ojačuje obenem zveza med vasjo in mestom, med kmeti in delavci.

Nova politična enota, kateri načeljuje ugledni slovenski politik dr. Vekoslav Kukovec, aktivizira vse pozitivne politične sile in otvarja v našem narodu novo dobo političnega udejstvovanja. To pomeni stvarno popoln prepoved našega javnega življenja. S sodelovanjem v tej enoti za realizacijo najnujnejših gospodarskih, socialnih in političnih zahtev našega ljudstva vrši naše delavstvo nalogo, ki more biti tudi njemu le v korist in prospeh. Gh

R A Z N O

Nemški učenjaki v pregnanstvu. Povodom kongresa za svobodo znanstvenega dela, ki se je vršil v Oksfordu v Angliji, je prof. Norman Bentwich prečital izčrpno poročilo o pregnanju nemških učenjakov, kateri se niso hoteli klanjati nacijskemu režimu. Na temelju podatkov, katere je iznesel angleški profesor, znaša število učenjakov, ki so izgubili nameščenje, 1200. — To je eno največjih izgnanstev učenjakov po padcu Carigrada, ko so Turki leta 1453 povzročili veliko selitev bizantinskih književnikov in učenjakov. Spričo tega je tudi interesantno pripomniti, da je današnja turška vlada na carigradskih in ankarških vseučiliščih in institucijah zaposlila nič manj kot 50 izgnanih nemških učenjakov.

Zasužnjevanje v fašizmu. Italijanski narod se je na svojo srečo navadil samo enkrat na dan jesti, je rekel »Musolini«. A njegov fašistični tovariš Hitler je v svojem govoru (9. oktobra 1934) izjavil sledeče: »Celi kraji države (Nemčije) so izpostavljeni stradanju in bedi, in je za sedaj nemogoče iznajti ekonomske mere, da se ta nesreča odstrani.« Medtem ko narod strada, se fašizem pripravljaja na vojno in jo vojuije. Musolini in Hitler sta obljubila narodu blagostanje, da

la pa sta mu lakoto in bedo, ga oropala svobode in se pripravljata, da oropata svobodo še drugim narodom.

Milijone za oboroževanje. Čeprav kriči po vsej Nemčiji velika beda v nebo, so razne hranilnice, zavarovalnice, trgovska društva, konzumne zadruge, cerkve in podjetja vseh vrst, dobesedno prisiljena, da vsa svoja razpoložljiva sredstva in vrednostne papirje dajo na razpolago oboroževalni akciji.

Novo božanstvo — Heil Hitler. Člani novoustanovljene nemške ljudske cerkve, ki gredo k poroki, se ne zavežejo samo z enostavnim »ja«, ampak morajo reči: »Jawohl, Heil Hitler!« Če dobe otroke, je njihova dolžnost, da otrok, predno zna blebetati »ata« in »mama«, zna reči »Heil Hitler« in predno dobi cucelj v usta, mora izreči hitlerjevski pozdrav. V nekaterih krajih Nemčije, koder se je nova vera že ukoreninila, ne moljijo več k Bogu, ampak k Hitlerju.

Romain Rolland, svetovnoznani francoski književnik in borec za idejo miru, je na pismen pozdrav 3000 beograjskih dijakov, delavcev in intelektualcev prilikom neke manifestacije za mir v Beogradu, odgovoril s pismom sledeče vsebine:

»Na tisoče nas je v vseh deželah, katerih tvorna mišelj organizira nov svet. Medtem

ko ostajamo zvesti naši ožji domovini, se bratsko uvrščamo v veliko mednarodno skupnost. Mi sprovajamo združitev vseh delovnih ljudi, vseh plemen, vseh razredov, ročnih in umskih... Bojujmo se združeni, strnimo tesno svoje vrste za boje, ki jih bomo proti mednarodni reakciji še morali bojevati...«

Ta poslanica velikega francoskega misleca je vzbudila med beograjskimi dijaki velik odmev. Pismo so fotografično reproducirali in ga s srbohrvaškim prevodom in sliko Romaina Rollanda razdelili med somišljenike.

Pravilen odgovor. V Zittau-u v Nemčiji so bile vsem prebivalcem dostavljene v izpolnitev tiskovine za pristop k organizaciji »Luftschutz« — zračna obramba. Ko so čez nekaj dni tiskovine zopet pobrali, so na nekaterih našli zapisano: »Vsak dan čitamo: Francija noče vojne, Anglija ne mara vojne, Sovjetska Unija želi ohraniti mir in tudi Nemčija 'baje' ne mara vojne, čemu potem »Luftschutz«?

Kaj vse se v Nemčiji mladini v glavo vbija. Ernst Hauch, nadučitelj deške ljudske šole v N., je v nagovoru na svoje učence tole povedal: »Vojak na fronti, ki je vrgel svojo zadnjo ročno granato, umirajoči mornar, ki pada zadet po sovražnikovi krogli

Diktatorja: Hitler in Mussolini

Gld. Zitt.

ČLOVEKOSLOVJE

Cerkvenik Angelo:

»Da, samo nevedščaki se morejo posmehovati vedi, kakršna je antropologija, samo nevedneži morejo zaničevati nauk o čistosti indogermanske pasme!« se je razvnel privatni docent dr. Wolfgang Löwe pred prav redko posejanimi dijaki, ki so poslušali njegova predavanja.

»Samo nevedščaki, pravim! Ali je to kakšno znanstveno dokazovanje, če trdijo, da nismo ne konji ne psi, da bi se parili, kakor bi se hotelo gospodi, ki tako rada vihti okrog konjskih in pasjih betic svoj bič? Revčki! Kaj naj jim drugega odgovorim nego: Ne telesno ne duševno ne pomenite mnogo več nego osli, konji in teleta!«

Gospod docent se je tej šali diskretno zasmejal.

Pa zaman! Dijakov ni mogel navdušiti, univerzitetnih oblasti ne pridobiti, da bi ga bile namestile.

Njegova najbolj priljubljena snov je bila razglabljanje o kakovosti nosov posameznih človeških pasem in o usodnih posledicah takšne ali drugačne oblike človeškega nosa za to ali drugo pasmo, za to ali drugo razdobje zgodovine. Da o židovskem nosu niti ne govorimo! Židovski nos je pravzaprav sklad vsega slabega, umazanega, pokvarjenega, kratko: vseh najbolj negativnih lastnosti človeškega rodu! Če se to sploh more imenovati rod in še človeški povrhu. Niti o slovanskem nosu ni imel kdo ve kako laskavega mnenja. Slovonom se že po nosu pozna, da so manj vredna pasma, ki ne bo nikdar nič pomembnega in posebnega ustvarila. Za vsakega resnega antropologa, ki ni nevedščak, mora biti na prvi pogled očitno, da dokazuje bunkasta oblika slovanskega nosa duševno lenobo, zakrknjeno

nagnjenje k anarhizmu in nihilizmu, kar nujno vodi k vladavini nagajke in nagobčnika, bolno melanholijo in prepogosto samomorilno blaznivo strast, nagnjenje k alkoholizmu in še mnogoteri druga malo čedna očitovanja...

Gospod docent je zaradi lažjega razumevanja in nazornejše razlage svojim poslušalcem narisal na tablo obliko bunkastega nosa.

Tedaj se je dvignil dijak, ki je bil, kakor se je pozneje izkazalo, skoraj nedvomno slovanski anarhist in nihilist, ter je zaprosil gospoda docenta, naj mu dopusti, da nariše na tablo kar glavo kakšnega takšnega zanikarnega Slovana.

Gospod docent se je razveselil, da nikoli tega!

Dijak je stopil pred tablo ter je v petnajstih, dvajsetih potezih narisal glavo...

Nato je stopil na stran.

Huronsko vpitje, divji smeh, prerekanje, kletve, pretep...

Saj je fanté narisal glavo Hindenburga, tedanjega predsednika nemške republike, narodnega junaka in legendarnega nemškega vojskovodje.

»Izjema samo potrjuje pravilo!« je jezno in odsekano lacedemonsko menil gospod docent ter je ves besen zapustil predavalnico.

Takšne nevedčne prigodbe, ki jih ni bilo ravno malo, niso našega antropologa kdo ve kako vznemirjale. Moral je pač vedno znova spoznati, da ostane nevedščak večno le nevedščak, ki nič ne razume ter ne bo nikdar nič razumel. Z vedno večjo vnemo se je loteval znanstvenega dela, poglobljanja v tvarino antropologije, preučevanja

Panamski kanal.

Gld. Ztt.

lebanje v muzejih in na živih primerkih. Neljno je begal z Leica-kamero po mestu. Večkrat se mu je primerilo, da mu je kakšen takšen primerik prisolil krepko zaušnico. A kaj to de!? Česa vsega človek ne pretrpi za znanost!? Koliko znanstvenikov je iz ljubezni do vede poginilo na Severnem in Južnem tečaju, v divjih in neprehodnih pragozdovih, v strahotnih puščavah vseh kontinentov, na visokem in smrtonosnem pogorju, sredi oceanov pa tudi v tihih in mirnih laboratorijih! Kaj pa je takšna zaušnica, ki največkrat niti spodobno krepka ni, kaj je kakšna druga nevšečnost pred neukimi poslušalci spričo veličine in veličanstvenosti žrtev tisočeri in tisočeri velikih mož?!

Naposled! Vztrajnost je zmagala! Na krmilo so prišli ljudje, ki so začeli razumevati, da je nos tista čarobna formula, ki bo strmečemu človeštvu razkrila vse, kar je potrebno za njegovo srečo in za srečo njegovega potomstva. Prišli so na krmilo ter niso pozabili na skromnega gospoda docenta, ki je bil med najzvestejšimi... Tako je gospod docent postal redni profesor...

Zdaj šele se je njegova vnema razvnela! Nič več mu ni zadostovalo ozko obzorje, v katero ga je vklepala njegova domovina, čeprav nad vse ljubljena domovina! Profesor je potoval na vse strani. Na sever in na jug, na vzhod in zahod.

Tako je zašel tudi v Dalmacijo, kjer se je po golem naključju srečal z nekim slovenskim hribovcem.

O, kako obilna in dobičkonosna je bila setev v Dalmaciji!

Njegova kamera se je kar potila.

Gospod profesor se ni mogel pa se ni mogel dovolj načuditi tej prečudni zmesi človeških pasem.

Da je v preveliki učenjaški vnemi fotografiral celo rektorja svoje univerze, držeč ga za izrastek davne mešanice med ponosnim rimskim patricijem in prelestno židovsko sužnjo, je ugotovil šele po dveh mesecih, ko se je zopet vsedel v svoj laboratorij ter razvil tisti film.

Zmajal je z glavo:

»Hudirja, tole sliko pa mi je moral nekdo podtakniti!«

Dognal je, da so se nekdanj podili po Dalmaciji Turki, da so za-blodili na ta kršna tla celo Arabci, da so se tu zakoreninili Ilirci, da je tu izumrl rod Ladincev, da so tu zasejali svoje seme bogati rimski patriciji in orientalski ter celo germanski sužnji... Naposled pa so vse požrli barbarski Slovani, ki so se v zgodnjem srednjem veku liki razburkan ocean razlili čez ves Balkan.

Gospod profesor ni mogel ne spati ne jesti.

V kopališču se je preveč približal neki prekrasni barbarki, ki ga je s kamero vred prekucnila v morje.

Naposled je sklenil potovati na Hvar. Dognal je namreč, da so na Hvaru menda še v enajstem stoletju prebivali po večini Grki, ki pa so bili, seve!, potomci pravadne mešanice nešteti orientalskih pasem in zvrsti.

Ob pomisli na prečudne izrodke, ki jih bo srečal na Hvaru, ga je obšlo neko, doslej nepoznano mu čuvstvo sladostrastja.

Bilo je sredi avgusta. Sonce je nezno pripekalo. Na nebu ni bilo ne enega oblaka. Kako prijetno je zapihljala sapa, ko se je parnik odmaknil od pomola ter zaplaval iz območja luke med otoke!

Gospod profesor je tudi tu našel mnogotere primerke, ki so utegnili v precejšnji meri nasititi njegov znanstveni pohlep.

Mornarje je fotografiral kar po vrsti. Mornarji so se mu sicer posmehovali, seve dostojno ter ne preglasno, kar pa kljub temu ni njegovemu bistremu očesu ušlo! Bili so pač neuki ljudje in poleg vsega drugega še pripadniki manj vredne pasme...

Zdajci pa je njegovo oko ostrmelo. Na palubo je prišel čokat možakar s prikupnim trinajst do štirinajstletnim dečkom, ki je bil videti nekoliko čuden in za te kraje nenavaden, malone eksotičen tip.

»Poglejte!« je dejal svojemu sosedu, Slovincu, ki je tudi potoval na Hvar. Poglejte tega dečka! Bogovi bi se morali zaljubiti vanj!«

»Nič posebnega se mi ne zdi... Rdeče lase ima!« je malomarno menil Slovenec, ki je bil popolnoma neznanstven tip ter ga antropologija očitvidno ni prav nič mikala. Povedati moramo, resnici na ljubo, da je gospod profesor to znanstveno apatijo slovenskega naroda takoj opazil ter jo skrbno popisal v svoji črni zapisnici. V pri-

in še v zadnjem trenutku zašepče ime svojega ljubljene Führerja, predno izdihne, sta veliko bolj podobna Bogu kakor tisti križani Žid.«

Vrabci se ne zmenijo za molitev. Kmetje v Sykkilven-u na Norveškem so plačevali vsako leto svojemu pastirju po sedem dolarjev za posebne molitve, da bi jih bog rešil neznošnih vrabcev, ki so jim uničevali polja. Vrabci se pa menda za pastorjeve molitve niso nič zmenili in se niso hoteli nikamor umakniti. Zato so pa kmetje letos odpovedali prispevek za vrabčjo molitev. Najbolje bi stori, če bi plačali po povzetju, to se pravi, šele potem, če bi videli, da so vrabci res izginili.

Škof v Exeterju na Angleškem pravi, da je demokracija gojišče vsakršne hudobije in prevare, gibanje za skrajšanje delovnega časa je gibanje lenuhov. Matere naj imajo mnogo otrok, da bo armada močna, vse brezposelne je pa treba uniformirati, izvežbati in pripraviti za morebitno vojno.

Žena v Nemčiji državna lastnina. Ena izmed novejših odredb nemške »vlade« pravi: »Nobena nemška žena, bodisi stara ali mlada, in nobeno nemško dekle, nima pravice se smatrati za privatno osebo in ne more razpolagati s svojim telesom, kakor bi se ji poljubilo.« Z drugimi besedami: edina pravica in naloga nemške žene je, skrbeti za podmladek nacistične države.

POLITIČNE NOVICE

Tragedija Evrope. V pariškem »Journal des Nations« piše Sturzo: »Hitler na žalost ni v stanu ponuditi v imenu Nemčije večer mir. On ima svoje glasove, ki mu govorijo kot neki somnambulizem (uspavalna hipnoza). Danes mu govorijo ti glasovi: Mir za 25 let. Če mu bodo pa ti glasovi jutri rekli: Mir samo za 5 let? In če bi mu rekli: Takojšnja vojna, sklenjena že čez noč (kajti Hitler se posvetuje ponoči), da celo takrat se je v eni noči odločil, ko je ponudil mir za 25 let in je to ponudbo s plebiscitom podprl? Nemški narod nima besede ne danes in ne jutri: Njegovo glasovanje je brez

mernem trenutku je slovenskega sopotnika skrivaj fotografiral v — profilu.

Kajti profil je tako rekoč duša človeške pasme.

»Rdeče lase, rdeče lase!« je nejevoljno ponovil. »Gospod, oprostite vendar! Ali res ne vidite nič posebnega? Kakšen krasen primerk! Naravnost čudovito! Ne, prav zares, tako čistega primerka še nisem videl. Poglejte, ta postava, velik je in močan, pravi hrust! Pa ta prekrasna, snežnobela, prosojna koža, ta blesteča, sončnordečkasta barva las, pa ta bujnost... le pogledite mu obrvi in trepalnice... Te nebeškomodne oči! Ta orlovski, prav toliko zakrivljeni nos, da očituje ponos svoje pasme! Pa ti živahni, človek bi skoraj rekel: uporni, kljubujoči pogledi — kakor pobliskavanje Zevsa! —, tale ponosna hoja, malone ošabna drža! Kakšen prekrasen, skoraj do neverjetne popolnosti ohranjen primerk — keltske pasme! O, kakšen ponosen keltski vojak bi to bil v tisti pradavni dobi, kakšen junak, kakšen vojščak... Ali vam ne govori vsa njegova postava na ves glas, kako čudovita in bojaželjna je bila keltska pasma?! Kakor da je bil rojen edinole zato, da bi mogel storiti junaško smrt na polju časti in slave...«

Gospod profesor je slovenskega sopotnika, ki je podremaval, kar sovražno pogledal.

»Kakšna inferiorna malomarnost!« je sam zase zašepetal.

»Gospod,« je naposled predramil malomarnega sopotnika, »bodite tako ljubeznivi ter pokličite dečka semkaj. Rad bi se pogovoril z njim.«

Sopotnik mu je rad ustregel ter je poklical dečka h gospodu profesorju.

Gospod profesor je takoj vzel iz žepa meter. Da, da, Nemci niso kar tako. Koreniti in natančen narod so, ki izmerijo vse z metrom... Gospod profesor je skrbno in vestno meril lobanjo ter mimogrede razlagal, da so bili Kelti nad vse bojaželjna pasma, ki je bajé kot čista pasma popolnoma izginila. Ostala je samo še kot osvežujoč in poplemenitujoč element v sestavinah in mešanicih drugih na za-

lost manj vrednih pasem. Ta primerek, ta deček pa je tako čudovit poganjek te preplemenite pasme, da bi se morala pravzaprav ta čudežna pasma začeti na novo gojiti! On bo že skrbel, da mu bo našel plemenito družico. Predlagal bo svoji vladi ploditev tega čudežno lepega poganjka s kakšno čisto nordijko... Vzgaljal ga bo po vseh preizkušeni in znanstvenih metodah v svojem laboratoriju ter pod nenehnim nadzorstvom na svojem domu in v svojem vrtu.

Svet bo strmel. Tovariši bodo od zelene nevoščljivosti kar porumeneli!

»Poglejte, pogledite, saj se tudi dolžina ter obseg lobanje natančno ujema z znanstvenimi izsledki...«

»Čujete, preljubi gospod,« se zdajci oglasi ter v najlepši nemščini spregovori deček, »koliko pa mi boste plačali za to poskusno merjenje?«

»Saj ti si Nемеc! Saj sem si mislil, da ni mogoče, da skoraj ni mogoče, da bi se našel takšenle prekrasen primerk med temile Jugo... go...«

Gospod profesor je boječe pogledal svojega sopotnika, Slovenca, ki se je dobrodušno smehljal.

In zopet si je mislil gospod profesor: Kakšna neodpušljiva inferiornost! Namesto da bi vzplamtel, vzrohnel, pa se smehlja...

»Koliko boste plačali, gospod?« se je v drugič že malce posmehljivo oglašil deček.

»Saj si Nемеc, ljubi moj...«

»Nемеc? Ne! Emigrant iz Nemčije...«

»Kako?« je na široko odprl gospod profesor usta. »Emigrant?«

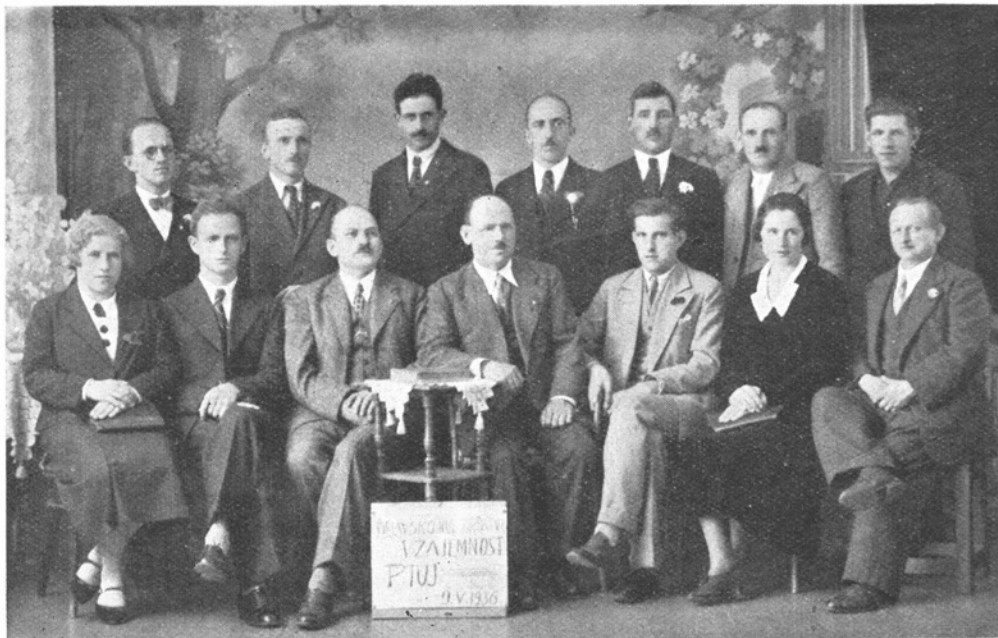
»Žid!« je dobrodušno bleknil Slovenec ter se nasmehnil.

»Res je, Žid sem!« je pritrdil deček.

*

Gospoda profesorja ni na palubi nihče več videl. Niti pozneje na Hvaru ne.

Veter je prijetno pihljal, deček pa se je navihano smehljal.

»Vzajemnost« v Ptuj

vsakega pomena; njegova beseda je brez veljave na zunaj in na znotraj in v tem je tragedija Evrope.«

Naciji nimajo smisla za humor. V Nemčiji so prepovedali izhajanje »Programa«, oficijelnega glasila cirkuških in kabaretskih satirikov, ker so se ti ljudje drznili prednašati šale o raznih uglednih osebah režima. Režim, ki se boji šale, mora biti na zelo slabih nogah.

Dedni vojaki so nova pridobitev hitlerjevske Nemčije, katere prekletstvo se hitro širi. Otroci nemških javnih uradnikov in članov armade so dolžni, se že v nežni do-

bi priključiti »Hitlerjevi mladini« in s tem trenutkom jim postane hitlerizem edina religija.

T E H N I K A

Industrijalizacija Sovjetske Rusije. — Po objavljenem načrtu sveta narodnih komisarjev o eksploataciji novih industrijskih podjetij, je vloženo v industrijo Sovjetske Rusije 22 milijard rubljev. Skoraj tretjino te vsote se bo uporabilo za težko industrijo. V drugi polovici leta 1935 je začelo obratovati nekoliko električnih central s skupno

kapaciteto od 781.700 kilovatov. Razen tega se bo začelo delo na izkoriščanju v 44 novih rudnikih z letno kapaciteto produkcije 22 milijonov ton. Tudi 6 novih velikih in visokih peči je pričelo obratovati tekom 1935. leta. — Lahka industrija, posebno tekstilna in industrija življenjskih potrebščin, bo znatno povečala svojo kapaciteto, za kar bodo služile nove rafinerije sladkorja, tovarne konzerv, ogromne tovarne ledu itd. Tonaža trgovske mornarice po istem načrtu se bo morala v tem letu povečati za skoraj 100 tisoč ton, rečna plovba se mora tudi povečati za 4 milijone ton.

V puščavi Yehudah. — Daleč od vsakega naselja leži samostan, ki ga je dal sv. Saba zgraditi pred 1500 leti v kameniti steni. Stavba služi dan s kot samostanska ječa.

Gld. Zlt.

Z M E D A

Sredina vsem mogočim, često zelo napetim razgovorom in razpravam je vedno ista: rastoče socialne neprelike. Težkoče so že tako prepojile naš duševni svet, da se neprestano in proti svoji volji vrtimo vedno v istem krogu, ki se vse bolj razmika in zajema vedno večje število gospodarsko onemoglih.

Gospodarstvo je torej osišče socialnega vprašanja; ne mogoče gospodarstvo kot ustvarjalec ali producent dobrin, ampak kot izkoriščen proces; radi krivične ali nesocialne porazdelitve dobrin, kjer stoji prav oni delovni človek — ki je vendar izhodišče in končni cilj gospodarstva — v ozadje.

Prav semkaj je zapičen interes prizadetih množic, ki poznajo trenutno samo en izhod: lastno življenjsko utesnitev in odpoved nujnim potrebam. Kaj to pomeni v biološkem in duhovnem oziru narodov, nam je zgodovina naznačila že dovolj zgovorno, govori bistremu očesu perpričevalno sedaj in bo še boljša priča v dogledni bodočnosti. Ta pojav je naravna posledica neenakomernega prehajanja dobrin, danes označenih s pojmom »kapital« — kar pomeni tvar (surovino, blago) in delo — s poedinca na poedinca, oziroma z ene na drugo socialno plast, kar bi mogli najlepše primerjati s krvnim obtokom: za zdravo telo mora krožiti kri po vsem telesu in dovajati hrano vsem udom, sicer se pojavi tu ali tam ohromelost na škodo ostalim zdravim udom. — Ta resnica je večno živa in nepremična.

Vrinja se vprašanje:

Ali je gospodarstvo v svoji zamotanosti zašlo tako daleč, da je redno in enakomerno prehajanje dobrin nemogoče? Menda niso vsi mogoči znanstveni in tehnični izsledki in pripomočki, ki se jih okorišča pred vsem industrija, le v ta namen! Končno pa je v vsaki zamotanosti vedno v sredini zamotanost. Tudi v gospodarstvu je. Če pa kljub temu le ne moremo iz tega vrtinca — iz krize, zastoja ali ohromelosti, je osnovni vzrok v krivičnem prilaščanju onega dela dobrin, ki bi moral po vseh zakonih normalnega gospodarskega živ-

ljenja in pravičnosti preiti (prehajati) na one, ki te dobrine — kapital — ustvarjajo.

Socialne plasti — kmečka, delavska, uradniška... — se medsebojno dopolnjujejo v lastnosti proizvajalca in potrošnika dobrin in vse gospodarsko življenje se giblje samo med tema procesoma. Naravno je torej, da zastoj, ki se iz kateregakoli razloga pojavi v eni ali drugi teh plasti ali v enem ali drugem teh procesov, povzroči prav tolik zastoj tudi v ostalih plasteh, oziroma v ostalem procesu. Če torej čuti pomanjkanje n. pr. delavec, odjekni to v vseh ostalih slojih, ali če si ne morejo gospodarsko osiromašeni potrošniki nabaviti življenjskih potrebščin, občuti to tudi proizvajalec.

Tudi ta resnica se ne da premakniti in nam pove, da se bomo vrteli v tem pogubnem začaranem krogu krize vse dotlej, dokler bo vladalo prej omenjeno nesoglasje, ki odriva najtežje breme na pleča kmečko-delavskih slojev. Ta velika armada se vedno bolj zaveda svojega visokega poslanstva, prešinja jo vedno jačja zavest lastnega dostojanstva in išče izhod iz tega labirinta zmede in protislovij. V njeni vedno močni težnji po življenju je dano jamstvo, da bo ta izhod prej ali slej tudi našla. A ta bo vodil v novo sredino z žariščem novega, ustvarjalca življenja dostojnega življenja. Za enkrat se dovolj jasno zavedajo, da je uspešno zdravljenje socialnih ran nemogoče, dokler se ne prične tam, kjer je izvor bolezní. Kdo more verjeti reformam in »zaščitam«, ki se niti z daleka ne dotaknejo tako vidnega in otipnega središča socialnega zla — monopola številčno neznatne »gornje« plasti na tvar in delo!?

Dvoje vprašanj visi preteče nad nami: prvo zahteva pravično nagrado ali protivrednost za izvršeno delo, drugo pa za to nagrado odgovarjajoči del dobrine; prvo se tiče proizvodnje, drugo potrošnje.

Vsaka rešitev preko teh vprašanj pomeni nove zmede, nevarna protislovja in prevaro. Še več: pomeni zanikanje življenjskega prava narodov in nezaslišano orgijo »zlate lakote«, čije končni cilj je v blazni abstraktnosti duha. Delovne roke, ki vedo za vzroke in sredstva, pa bodo to preprečile v znamenju etičnega, socialnega in kulturnega prava.

Profesor Pepe in njegova marela

Dr. Stachel:

Profesor Pepe je špaciral,
Raztreseno filozofiral.
Do prodajalne je prišel,
Izložbo gledati začel.
Štacuna »Alfa« ima marele
Različnih vrst in kvalitet,
Dežnike drobne in debele,
Karkoli moreš si želeť.

Je Pepe stopil v prodajalno,
Izrazil željo kupovalno
In tam si je dežnik izbral.
Tri tolarje za njega dal.
Na cesti on dežnik odpira.
Četudi solnce se smehlja,
Pod kišobranom on maršira.
Se muzala je publika.

In Pepe dalje je špaciral,
Raztreseno filozofiral.
Do prodajalnice je prišel,
Izložbo gledati začel.
Štacuna »Beta« ima marele,
Različnih vrst in kvalitet,
Dežnike drobne in debele,
Karkoli moreš si želeť.

Je Pepe stopil v trgovino,
Tam našel prodajalko fino.
Je Pepe rekel »Dober dan«,
Pokazal je svoj kišobran
In frajli rekel je odločno:
»Ta kišobran oglejte si,
Potem pa mi povejte točno,
Koliko se vam vreden zdi.«

Marela, ki jo frajla gleda,
Od konkurence je seveda,
In frajla Pepetu pove:
»Samo en tolar, več pa ne.«
En tolar Pepe je veselo
Na mizo frajli dal takoj.
Je frajla gledala debelo,
Svoj kišobran je vzel seboj.

In Pepe dalje je špaciral,
Raztreseno filozofiral.
Do prodajalnice je prišel,
Izložbo gledati začel.
Štacuna »Gamma« ima marele,
Različnih vrst in kvalitet,
Dežnike drobne in debele,
Karkoli moreš si želeť.

Je Pepe stopil v prodajalno,
Lastniku rekel je vprašalno:
»Po kakšni ceni imate vi
Dežnike? To povejte mi.«
»Marele so zelo različne.«
Je vprašani lastnik dejal.
»Dežnik zunanosti prav mične
Bi štiri tolarje koštal.«

In Pepe vzklikne »Goljuŕija!
To je zares prajstraŕberija!
Cenejši je dežnik drugod,
En tolar stane on povsod.
Le obdržite to marelo,
Jaz nočem biti goljuŕan.«
Trgovec gleda ga debelo,
Mu Pepe da svoj kišobran.

In hitro Pepe brez dežnika
Iz prodajalnice se pomika.
Pa komaj je na prostem bil,
Na Pepeta se dež je vlijl.
Pa tega Pepe ni opazil.
Zelo raztresen je zares.
Se dolgo je okoli gazil.
Domu prišel je moker ves.

St.

Humor na sodniji

1.

Sodnik dr. Cekin je zelo premožen in vsled tega precej komoden in len. Kar nič se mu ne ljubi razpravljati in razsojati. On krčevito skuša vsako pravdo ubiti s poravnavo.

Kmet Tine je svojega soseda Toneta tožil na plačilo posojila 200 din. Ko sta se tožnik in toženec prikazala pred razpravljajočim sodnikom dr. Cekinom, je bilo takoj jasno, da sta si Tine in Tone v smrtnem sovraštvu. Neprestano sta drug drugega divje gledala, grdo zmerjala in kar v pričo sodnika sta si hotela skočiti v lase. Tone je seveda ogorčeno trdil, da temu goljufu in oderuhu Tinetu ničesar ne dolguje, ker da od Tineta sploh ni dobil nobenega denarja, vrhu tega pa da je Tinetu predmetni dolg že davno poravnal, kar da zamore potrditi polovica sovaščanov. Tine pa je toženca označil kot nesramnega lažnjivca in se je v dokaz utemeljenosti tožbenega zahtevka skliceval na pričevanje druge polovice sovaščanov.

Vsaka poravnava med besnečim Tinetom in rohnečim Tonetom je bila nedosegljiva. Ko je sodnik to uvidel, je iz svoje listnice vzel dva bankovca stotaka, katera je vrgel v obraz Tinetu rekoč: »Sedaj se mi pa vidi sitneža takoj poberita izpred oči! Ta kralva mi gre že preveč na živce!«

Par minut pozneje sta Tine in Tone sedela skupaj v gostilni kot najboljša prijatelja in sta se potuhnjeno smejala. Tine je Tonetu izplačal stotak, ker je bilo med njima že v naprej dogovorjeno, da si bosta plen delila. Pravda in njuno obnašanje pred sodnikom — vse to je bilo je markirano. Navihanca sta pravilno špekulirala na splošno znano petičnost in komodnost sodnika.

In tako so bili zadovoljni vsi trije. Sodnik dr. Cekin se je kar oddahnil, ko se je iznebil te sitne pravde. Naravnost ponosen je bil na svojo ženjalno metodo, s katero

je pravdo ubil. Tine in Tone pa sta bila vesela, ker sta na tako enostaven način zaslužila vsak en stotak.

2.

Neko sodišče je nekemu občinskemu uradu poslalo sledeči dopis:

»Izvolite nam poslati pismo o glasu operetne pevke gospodične X.«

Odgovor se je glasil: »Gospodična X. ima izboren pevski glas, v ostalem pa njen glas ni najboljši.«

3.

Neko sodišče je prejelo sledeče orožniško poročilo: »Včeraj so iz reke potegnili moško truplo, katero je očitno bilo že več tednov v vodi in je že močno razkrojeno. Na lice mesta pozvana orožniška patrula je takoj skušala oživetiti utopljenca potom predpisanega umetnega dihanja, toda ves trud je bil zaman.«

4.

Pred svetovno vojno je v Trstu služboval kazenski sodnik »dr. Babjak«, ki je bil velik oboževalec ženskega spola. To oboževanje je vplivalo tudi na njegovo uradovanje, kajti le težko in nerad se je odločil obsoditi kako žensko, osobito ako je bila mlada in fletna.

Pred tem sodnikom stoji mlada lahkoživka prikupne zunanosti; osumljena je neke tatvine. Punca taji, pa nastopijo tri priče, ki so jo opazovale pri izvršitvi tatvine.

Sodnik je v vidni zadregi, kajti rad bi oprostil storilko, toda njena krivda je preveč jasna. Tedaj pa sodnik med poslušalci zagleda odvetnika dr. J., ki je spreten kazenski zagovornik.

»Gospod doktor,« mu reče sodnik, »jaz vas uradoma postavim za branitelja te osumljenke.«

Dr. J., iznenaden in popolnoma nepripravljen, improvizira sledečo govoranco:

»Visoko sodišče! Poslušal sem izpoved-

be ravnokar zaslišanih treh prič. Te priče so ugledni meščani; izpovedali so po najboljši vesti in docela verodostojno. Osumljenka, katera tatvino odločno taji, pa mi napravi tudi najboljši vtis; skoraj si ne morem predstavljati, da bi to nežno bitje bilo vrsto devojk, ki so osumljenki zelo podobne. Gotovo pozna tudi gospod sodnik mnogo devojk, sličnih osumljenki. Smatram torej, da je tatvino izvršila druga, osumljenki zelo podobna ženska in da so se priče v osebi zmotile. Predlagam torej prostorek.«

Tekom te govorance je sodnikovo lice kazalo vedno večjo zadovoljnost. Končno je sodnik — v veliko presenečenje publike, osobito osumljenke in branilca — razglasil oprostilno sodbo, češ da si sodišče popolnoma osvaja argumente branitelja.

Po razpravi pa je sodnik rekel branitelju: »Prosim vas, pridite večkrat poslušat k mojim razpravam in me rešite iz zadrege.«

5.

Isti sodnik »dr. Babjak« je nekoč razpravljal proti neki drugi dražestni lepotici, katera je tudi bila osumljena neke tatvine. Tej storilki je bila krivda popolnoma dokazana in je osumljenka tudi odkritosrčno priznala. S težkim srcem jo je sodnik obsodil na 8 dni zopora (zaslužila je najmanj par tednov). Ko obsojenka sliši obsodbo, pretaka debele solze in z dvignjenimi rokami prosi za milost.

»Torej naj bo,« reče galantni sodnik, »dam vam samo 4 dni.«

Ponovni vik in krik. »2 dni,« se korigira sodnik. Obsojenka se dere fortissimo.

»Sedaj se mi pa takoj poberi izpred oči!« se razjezi sodnik, »oproščena si.«

Svojemu mlademu zapisnikarju juristu pa je sodnik dejal: »Vi pa, gospod kolega, pokažite, da kaj znate in mi sestavite prepričevalno utemeljitev oprostilne sodbe.«

Odborova seja društva „Dobrodelnost“

Milijonar in veletrgovec Zmagoslav Masten je veren kristjan in vrl narodnjak. Kot agilen predsednik krajevnega odbora Katoliške akcije je nabral v mestu in drugod za Slomškovo beatifikacijo 171 podpisov našega dobrega in poštenega ljudstva. Vneto se udejstvuje tudi pri drugih humanitarnih, krščanskih in narodnih organizacijah, n. pr. za zaščito zanemarjene mladine, za varstvo živali, pri Antituberkulozni ligi, družbi sv. Cirila in Metoda, Prosvetni zvezi, Rdečem križu, Glasbeni matici, Putniku itd. Zato uživa splošen ugled. Dobil je tudi že več priznanj in odlikovanj.

Nekoč se je udeležil kot odbornik seje društva »Dobrodelnost«. Oglasil se je k besedi in izjavil v milem in prepričevalnem tonu: »Poznam neko rodbino, ki živi v nepopisni bedi. Mož je stoodstotni invalid in s prejemoma od Prve jugoslovanske livarne, kjer je zgubil oči in desno roko, 19 Din mesečne podpore. Žena je v zadnjem štadiju tuberkuloze. Imata pet otrok, od katerih je najstarejši star 8 let. Ti revčki beračijo po ulicah in hišah. Večkrat tudi kaj ukradejo. Sicer bi morali vsi poginiti. Hodijo v umazanih cunjah in jedo enkrat na dan neosoljen krompir. Stanujejo v temni, vlažni in zaduhli drvarnici, polni podgan in miši, za kar plačujejo gospodarju 120 Din mesečno. Ker pa najemnine že dva meseca niso plačali, jim hoče lastnik odpovedati stanovanje ali boljše blogo, rekoč, da taka sodrga lahko crkne na cesti. Seveda — davki so visoki in nekaj dobička mora imeti gospodar za svoj trud in odgovornost. Tem revežem moramo pomagati, da ostanejo pod streho. Zato predlagam, da jim nakažemo iz društvenih sredstev vsaj 300 Din. Pripravljen sem sprejeti denar in ga uporabiti v omenjeno svrhu.«

Vsi navzoči so globoko ginjeni soglasno odobrili velikodušni predlog g. Mastna. Predsednik Bogoljub Milosrčnik, učitelj v

p. in iskren človekoljub, se je zahvalil predlagatelju za njegovo vnemo in vprašal blagajnika Nika Šparavca, koliko gotovine je v blagajni. Ta je ugotovil, da ima še 201 Din. Nato je nadaljeval predsednik: »Gospoda! Čut krščanske ljubezni do bližnjega, vrhovno načelo našega društva, zahteva, da pomagamo nemudoma tem najbednejšim in jih rešimo gotovega pogina. Znesek v blagajni pa je tako neznaten, da ne zadostuje niti za kritje zapadle najemnine. Zato vas prosim, da daruje v tem izrednem slučaju vsak iz lastnega, kolikor more. Hvaležnost trpinov in božj blagoslov nam bosta bogato plačilo.« Nato je s solznimi očmi položil na mizo 36 Din — vse, kar mu je ostalo od borne mesečne pokojnine. Debeli prelat Zlatoust Čenča mu je sledil in dal — dasi težkega srca — 20 Din. Narodni poslanec Ivan Bacek in ravnatelj dr. Josip Šnodravec se nista mogla kompromitirati in sta žrtvovala s kislima obrazoma vsak 15 Din. Tajnica gospa Minka Lerling, lastnica dvonadstropne hiše in veleposestva v Ribnem, je jadikovala dolgo o težkih časih in gospodarski krizi. Slednjič je podarila 12 Din, ker je upala, da bo poročal o tej plemeniti gesti »Večerni list«. Blagajnik Šparavec, upravnik nekega velikega državnega podjetja, je potegnil oprezno iz žepa dobro rejeno možnjo in pregledal skrivaj pod mizo vsebino. Nato je izročil 10 Din, manjšega novca ni imel pri sebi. Sklenil pa je, da bo vpisal ta znesek med društvene izdatke in napravil pozneje obračun. G. Masten je izračunal medtem, da so nabrali dobrotniki 108 Din. Zato je izjavil, da je v naglici pozabil doma listnico in da bo že daroval ob kaki drugi priliki kaj za človekoljubne namene. Nato mu je izročil predsednik proti potrdilu vso društveno imovino in nabrane prispevke, skupno 309 Din, da jih uporabi v smislu odborovega sklepa.

Predno so se odborniki razšli je vprašal predsednik g. Mastna še: »Kdo pa je tisti brezsrčni hišni posestnik, ki hoče vreči uboge ljudi sredi zime na cesto?« G. Masten se je globoko priklonil in rekel: »Spoštovani gospod predsednik! Najiskrenejše se Vam zahvaljujem v imenu nesrečne rodbine za vaš trud in vašo požrtvovalnost. Sedaj ostane lahko v stanovanju, ker je ves dolg poravnal. Presežek bom vračunal v najemnino za prihodnji mesec. Hišni gospodar sem namreč — jaz.« T.

Kako naj zmaga?

Peter Varalica je imel pred senatom treh sodnikov kazensko razpravo radi krive prisige. Zagovarjal ga je znameniti advokat dr. Komar. Dasi je obtoženec trdovratno zanikal krivdo, je bil obsojen na eno in pol leta robije.

Po razpravi je prišel Varalica k zagovorniku v pisarno. »Vi ste za nič,« mu je rekel jezno. »Vi me niste prav zagovarjali in zdaj bom šel po vaši krivdi v kaznilnico.«

»Bog pomagaj!« mu je odvrnil advokat. »Kako pa naj zmagam sam proti sto sodnikom?«

»Pa saj so bili samo trije, ne sto.«

»Sto jih je bilo, vam pravim. Le pogledjte! Predsednik senata ni bogve kaj; nekaj pa je že, ker bi sicer ne bil predsednik. Torej je ena. Oba votanta pa sta popolni ničli. Ena in dve ničli pa da skupaj 100!« T.

Narodna zgodovina

V nekem večjem mestu Dravske banovine je živel v prvi polovici 20. stoletja znameniti zgodovinar in nacionalist Franjo I. V svojem narodnem navdušenju je hotel dokazati, da je bilo dotično mesto že od nekdanj slovensko. Tak dokaz seveda ni lahek. Nacionalizem se je pojavil pri nas šele okoli l. 1800 in zlasti po l. 1870. Preje so se brigali ljudje samo za Avstrijo, cesarja, vero, čarovnice, krivoverce, kugo, kmečke upore, Turke itd. Slednjič je našel Franjo I. stare listine, iz katerih je posnel, da so živele v dotičnem mestu med 1480 in 1700 rodbine Lešnik, Jančič, Koren, Skalar in še nekatere druge. Iz imen je sklepal, da so bile slovenske. O tem je napisal obširno znanstveno razpravo, katero je narodno občinstvo navdušeno sprejelo.

Kakih 150 let pozneje je živel v istem mestu drugi še znamenitejši zgodovinar Franjo II. Takrat ljudje niso imeli več smisla za narodnost. Uvideli so, da so občečloveški, socialni in gospodarski problemi važnejši kakor brezplodni spori, kdo je Slovenec, Nemeč, Čeh, Italijan itd. Za nekdanji nacionalizem so se zanimali le še zgodovinarji, med njimi tudi Franjo II. Ta je našel zdavnaj pozabljeno razpravo svojega prednika Franja I. in spoznal, da so smatrali učenjaki nekoč imena za znak narodnosti. Zato se je posvetil z vnemo študiju imen v prejšnjih časih. Sestavil je obsežne imenike nekdanjih državnikov, politikov, pesnikov, pisateljev, učenjakov, meščanov, kmetov itd. ter popravil sem ter tja spačen pravopis. Tako je ugotovil, da so se imenovali ljudje v Nemški Avstriji Antončič, Bizjak, Dolenc, Globočnik, Golež, Hrastnik, Jurkovič, Karničnik, Kovač(i)č, Lah, Muhič, Osvatič, Petelin, Ramšak, Rečnik, Šušnik, Tomažič, Videmšek, Zajc, Znidarič, Žvegljič itd.; v Sloveniji pa Bleiweiss, Braunseis, Bühl, Deutscher (Tavčar), Einspieler, Glaser, Grafenauer, Habermut, Hochmüller, Holzappel, Kaiser, Lassbacher, Maister, Nachtigall, Pichler, Pippenbacher, Pirkmeier, Reich, Reismann, Schmidinger, Schwab, Thaler, Trauner, Völker, Weixl, Zinthauer itd. Franjo II. je bil velik učenjak in je razumel marsikaj, kar je bilo drugim nepojmljivo. Zaman pa si je belil glavo, zakaj se je imenovala v 20. stoletju slovenska dežela »Deutsch-Oesterreich«, nemška pa »Slovenija«. —T.

Putnik

Maribor, Aleksandrova cesta št. 35
(v bližini kolodvora)

Centralna potovalna pisarna Tuijsko
prometne zveze v Mariboru

Telefon 21-22. — Pošt. ček. rač. 14.720. — Telegram: Putnik Maribor

Brezplačne informacije o letoviščih (Pohorje, Dravska, Savinjska, Dravinjska dolina, Slov. gorice, Haloze Celje, Slovenjgradec, Logarska dolina, Prevalje, Maribor itd.), zdraviliščih (Rogaška Slatina, Dobrna, Rimski vrelci, Slatina Radenci itd.), za vsa potovanja po tu- in inozemstvu itd. Prospekte vseh krajev. Vozne karte za tu- in inozemstvo (železnice, parobrodi, letala) po originalnih cenah brez pribitka. — Vizumi, zavarovanja, izleti.

Nakup in prodaja vseh valut po
najugodnejših kurzijah

Maribor, glavni kolodvor, carinska palača, telefon 26 69 (deponiranje denarja, menjava dinarja in valut itd.). Št. 11j, na drž. cesti Wien—Trieste (vse informacije za avtomobile itd.). Gornja Radgona, (pri carini), telefon 21. Celje (Krekov trg), pri kolodvoru, telefon 119. Rogaška Slatina (sezonska ekspozičura), telefon 1. Dravograd (hotel Komauer) telefon 2.

KAM PLOVEMO?

Vek na vek razjeda
zob kolesja časa,
kam plovemo, mar kdo se vpraša?
Kaj smisel je življenja?
Kaj poslanstvo j: človeka?
Meglena le koprena
misli te objema
kot da življu človeka
naklonila je usoda
le robstvo neznanega mu cilja
Človek, al' si kralj stvarstva'

Zemljan današnjih dni
ponaša se v kulturi
modrosti svoje skromne,
vpraša ne, al' so pravične,
vsiljuje drugim kruto
kot da brez njih minilo
bi življenje,
ki ne veruje v nazore zmotn

Srce razjeda črv zavisti
v zmešnjavi babilonski,
liubezen k bližnjemu splahneva

Za blesk cvenka, sanj bogastva
nevredni denar krivični
ne žali dneva ne časti,
Sodruha pahne v bedo,
da rok žuljavih usodo
lačen objokuje,
ko on v ničemurnosti svoji
za lišp ničvredni svetni
sipa premoženje.

Ne vpraša ceno za življenje
pohlep, ki korenine svoje
globoko žrtvi v dušo vsidra
in ne dovoli ji pokoja
v borbi za oblast krivičn

da kri v potokih rosi zemljo,
strte, bedne
vklepa v jarme svoje.
Rodni brat že bratu
streže po življenju,
na truplu nemem zida si gradove.

Moči minljive svoje
izročil je silam teme,
izropan tedaj išče sebe.
Oči poveša topo,
udaja se v usodo,
splahneva sij življenja,
prazna le globina
terja žrtev nemo.
Kaj oblast, bogastvo...?
Končano je oboje,
ko mati zemlja sprejme svoje

V maju 1936.

HRIBOVEC.

Žensko gibanje v zgodovinski luči

Zadnjih 2000 in še več let, skozi vso dolgo dobo suženjstva, fevdalizma in kapitalizma je imel ves civilizirani svet patriarhalično lice, stal je v znamenju moške oblasti ali patrimonija. To obliko družabnega življenja, ko je imel moški predpravice pred zakonom, ko je imel samo moški dostop do višje izobrazbe, ko se je samo moški lahko udeleževal v javnem življenju, ko je imel mož popolno oblast nad svojo ženo, še vsi dobro poznamo, saj je bila to tudi družabna oblika naše komaj polpretekle dobe, in z eno nogo, oziroma kar z obema smo še danes v njej. V njej je doraščala ona generacija, ki vodi danes naše javno življenje in zato ni čuda, če je še danes moški in še celo ženski svet vse preveč prežet s to miselnostjo in je, kar ne more odvreči, če se kar ne more sprijazniti z dejstvom, da se je patrimonij, nadoblast moških, moral umakniti enakopravnosti obeh spolov. Celo med proletarci je premnogo takih, ki se kar ne morejo otresti miselnosti, da je moški nekaj več vreden kot ženska, četudi si tega morda ne upajo glasno priznati. Potem se seveda ne smemo čuditi, če fašizem in narodni socializem tako resno ogrožata enakopravnost žensk.

Tisti, ki so proti enakopravnosti obeh spolov, utemeljujejo svoje stališče s tem, da je patriarhalična oblika družabnega življenja, v kateri koreninimo še danes, najprvotnejša, najprimernejša in najprirodnejša, da najbolj ustreza bistvu moškega in ženske, da je zato človeštvo najbolj v ravnovesju takrat, kadar ima moški oblast v rokah. Pazno, natančno in nepristransko proučevanje zgodovine pa je v zadnjih desetletjih neizpodbitno dokazalo, da je imel skoraj pri vseh narodih v gotovih razdobjih ženski spol nadoblast v rokah, in sicer pri večini narodov v prvotni razvojni dobi, v tisti, o kateri imamo le redka in pomanjkljiva zgodovinska poročila, tako da je bilo kaj lahko, oporekati to dobo ženske nadoblasti ali patrimonija, dokler niso zgodovinska raziskavanja skoraj pri vseh narodih neoporečno dokazala, da so poznali v gotovih razdobjih tudi patriarhalično ureditev. Še danes se dobe primitivni narodi, pri katerih so bolj ali manj očitno izražena znaki ženske nadvlade,

Ako spremljamo pazno razvoj posameznih narodov od prvih početkov do današnjih dni, zasledimo, kako je nihala oblast med moškim in ženskim spolom vedno sem ter tja in se ustavila na tem potu včasih seveda tudi v srednji legi, tako da je vladala med obema spoloma popolna enakopravnost. To nihanje se je vršilo seveda v tako velikanskih razdobjih, ne v sto-, ampak v tisočletjih, da ga je lahko spoznati samo ob skrajno natančnem proučevanju zgodovine, posebno še, ker so zgodovinski viri,

Marmelade in želeji

v 10 MINUTAH

z Opekta

Navaden zavojček za približno
1 kg marmelade, cena Din 4'—

Navodila za uporabo dobite pri Vašem trgovcu.

Razpošilja

Dr. A. OETKER, Maribor

ki pripovedujejo o dobah ženske nadoblasti, vedno skrajno pomanjkljivi, pristranski in netočni. Kadar si je namreč kateri izmed obeh spolov pridobil oblast, je bila vedno prva njegova skrb, ko je prišel do moči, da uniči vse, kar je spominjalo na prejšnjo dobo, ko je vladal drugi spol, kajti od pamtiveka pa vse do naših dni se bije neprestan boj za premoč in nadoblast med obema spoloma. Ker je pa vladal vsa ta zadnja sto- in tisočletja moški spol, ki drži tudi danes še pretežno mero oblasti v rokah, so poročila iz one dobe, ko je bil narobe svet in je vladala ženska, ko se je gibalo vse življenje v znamenju matrimonija, povsod zelo redka in skrajno pomanjkljiva. Kljub temu pa so nepristranski zgodovinarji lahko neizpodbitno dokazali, da so bila skoraj pri vseh narodih razdobja, v katerih so vladale ženske, pa spet druga, ko se ni dalo zaslediti ne ženske in ne moške premoči, ampak sta bila oba spola popolnoma enakopravna.

Zakaj je ženski spol v gotovih razdobjih zadobil nadoblast in zakaj jo je spet izgubil, tega zgodovina še ni mogla točno dognati. Da so lahko dosegle ženske nadoblast samo v najprvotnejšem gospodarskem in družabnem redu vsakega naroda v takozvani prakomunistični dobi in da so zgubile nadoblast tedaj, ko je prešel dotični narod k nadaljnji stopnji, ni dokazano, saj lahko zasledimo matrimonij tudi pri mnogih narodih, ki je poznal suženjstvo. Bolj verjetno je, da so dosegle ženske to stališče takrat, kadar je bilo njih narodu posebno veliko na

tem, da si pridobi čim več naraščaja, in je bilo torej materinstvo, naravna funkcija žene, najbolj v časti. Kakor hitro pa je bil cilj dosežen, kakor hitro se je narod v zadostni meri pomnožil, je začel spet višje ceniti vrednost stvarnega dela za družbo; takrat je začela padati tudi vrednos žensk in s tem tudi njih predprave, kajti na tem polju je bil moški ženski enakovreden oziroma je imel celo prednosti pred njo, ker ni poznal telesnih ovir, nosečnosti, dojenja itd. Ker skušajo vladajoči vedno razvrednotiti tisto delo, ki ga sami ne znajo in ne morejo opravljati, so moški stvarno delo za družbo, proizvodjanje svetnih dobrin in duhovnih vrednot, postavljali v vedno svetlejšo luč in mu pripisovali vedno višjo ceno, medtem ko so delu, ki ga je zmožna samo ženska, torej materinskim funkcijam, vedno bolj vtiskali pečat naravnih funkcij in jih izvzemali iz okvirja dela za družbo.

Eno pa je zgodovina neizpodbitno dognala, da je namreč vsak narod bil najsrečnejši v oni dobi, ko sta bila oba spola enakopravna, ker ni imel nobeden izmed spolov več oblasti kot drugi in torej nobeden ni mogel drugega zlorabljeni in poniževati. Zato je današnja družabna oblika enakopravnosti obeh spolov, v kateri se giblje sedaj naše življenje oziroma v katero je vsaj v glavnem usmerjeno, tudi ona, katero moramo ohraniti in se je treba boriti za to, da se spet ne umakne nadvladi enega ali drugega spola.

Spolna samovzgoja odrasle mladine

S tem, da spolnega nagona ne zanikava, pa še ni rečeno, da mora človek spolnemu nagonu brez ovir slediti. Za vsakogar mora veljati načelo, da mora spolnemu nagonu spoštljivo priznati ves njegov ogromni pomen in ga dvigniti v naši miselnosti iz teme hinavskega preziranja, a poznati pri njem vedno potrebno mero. Za proletarski razred mora veljati bolj kot za vsak drug razred načelo, da ne sme slediti trhli meščanski morali, ki si kradoma in skrivaj išče utele spolnega nagona, ki ima pa zato tudi na vesti prostitucijo, »razmerja«, spolne bolezni, nezakonske otroke, odpravljanje plodu itd. Proletarska mladina se mora zavedati, da je treba včasih moči spolnega nagona obrniti tudi drugim ciljem v prid, da se je pogosto treba okleniti sredstva, ki omogoča človeku, da ga brutalnost spolnega nagona ne požene v neplodno opojnost.

Spolni nagon lahko povzroči razne pojave v človekovi notranjosti in ni treba, da bi bil vedno samo vzrok delovanja spolnih organov. To dejstvo omogoči človeku, da lahko prenese moč spolnega nagona s spolnega udejstvovanja na druge cilje. Kakor poznamo n. pr. v fiziki pojav, da se lahko vsaka energija pretvori v drugo, moč delovanja vode v električni tok itd., prav tako lahko tudi človek surovo, včasih nevarno moč svojega spolnega nagona pretvora v finejšo, vzvišenejšo in koristnejšo silo. Jasen primer za to nam nudi sportno življenje, kjer je za časa treninga sportnikom prepovedano vsako spolno udejstvovanje, ker morajo vse svoje sile prihraniti za dosego najvišjih zmag.

Ta pojav, ki ga sicer mnogi ne priznavajo, je Nietzsche prvi dočel, Freud ga je pa prvi imenoval sublimiranje. Človeka usposobi, da more izlivati svoje nakopičene spolne moči v intelektualnem in umetniškem delovanju, pa tudi v delu za kakšno nalogo izven njega, n. pr. v socialnih nalogah, v uspešnem poklicnem delu, v uživanju narave, v prijateljskem razmerju, v predanosti sportu itd. V splošnem lahko vsako delovanje, ki zahteva duševne moči, voljo ali čuvstvovanje, sublimira človekovo spolnost in to sublimiranje se dogaja v vsakem človeku, dasi se večina tega ne zaveda, ker se vrši to preusmerjenje moči podzavestno. Vsa naša kultura, to so po mnenju mnogih samo prihranjene, stopnjevane in očiščene spolne moči, ki so usposobile človeka in ga pritrirale do tega, da je ustvarjal »kulturo«. Ustvarili so pa kulturo samo oni ljudje, ki so se znali zbrati in ustvarjati, ne pa oni, ki so poznali kot cilj samo zabavo in uživanje, kajti vsako delo terja žrtve, odpoved v spolnem pogledu.

Potrebno pa je, da nastopi človek pot sublimiranja v polni zavesti, da si tako okrepi voljo, pa tudi, da napoti svoje sile v tisto smer, ki je zanj najprikladnejša in kjer bo lahko tudi največ koristil pre-

osnovi družbe. Tako bo dosegel, da mu nakopičena spolna moč ne bo v nadlego in nesrečo, ampak da ji bo odprl koristne ventile in da mu bo tako vir veselja in delavnosti, vir, iz katerega bo črpal vedno sveže moči za uspešno udejstvovanje. Tako bo tudi najbolje koristil človeški družbi, kajti danes je še bolj kot kdaj prej potrebno, da se čimveč spolnih sil sublimira. V prejšnjih dobah je še bilo potrebno, da se človeštvo čim bolj razmnožuje, ker je povsod primanjkovalo ljudi, toda danes tega ni več treba in je zato tem bolj potrebno, da preusmerjajo poedinci tvorne sile svoje spolnosti v dosego drugih ciljev. Prav gotovo pa je itak ta pot človeštvu že s tem trenutkom, ko jo je začelo hoditi, predpisana za vselej, brez ozira na to, če nam je všeč ali pa ne, dasi seveda vse delo in vse mišljenje ne more zmanjšati resničnosti telesnega življenja in njegovih potreb.

Nasprotje od sublimiranja je zatiranje spolnega nagona in njegovo preganjanje v podzavest. Med temi dvema dogajanji je velikanska razlika, dasi je končni cilj isti, da namreč spolni nagon ne bruhne na dan. Toda, kdor sublimira, priznava spolni nagon v vsej njegovi lepoti in moči, kdor pa ga zatira, ga zanikava. Kdor sublimira, vidi in rešuje svoje naloge, je podoben človeku, ki svoj pošteno pridobljeni denar koristno nalaga. Kdor zatirava svoj spolni nagon, je podoben skopuhu, ki zakopava svoj denar in živi pri tem v vednem strahu. Zato je tisti, ki sublimira, močan in dober, tisti, ki zatira, pa trd in krut slabič. Vsega tega se mora mladi človek ob vstopu v življenje določno in jasno zavedati, vedeti mora, da so samo tri možnosti, da se mora vsakdo odločiti, ali se bo v življenju brez odpora predajal spolnemu nagonu, ali ga bo sublimiral ali zatiral.

Ker proletariat nima interesa na zatiranju spolnega nagona, pa mu tudi ne more in ne sme brez odpora slediti, je naloga proletarske mladine, da poveže vsestransko zadovoljivo snovanje spolnega nagona v naše celokupno javno in zasebno življenje, kajti če se ji bo posrečilo prekvasiti celotno narodovo naziranje o spolnosti v pozitivnem smislu, bo s tem naša kultura mnogo pridobila, trhli meščanski kulturi pa bo s tem zadan spet mogočen udarec. Samo vedno poudarjanje sedanjih nedostatkov v spolnem življenju, samo vedno prikazovanje spolnega trpljenja današnjih ljudi bo počasi pripravilo tla za končno preureditev vsega spolnega življenja, ki je nujno potrebno, ki pa mora šele dozoreti. Kakšne oblike bo imelo potem naše spolno življenje, ali se bo držalo še nadalje v smeri današnjega enoštva in enoženstva, samo morda bolj biološko poudarjeno, ali pa zakona in rodbine v današnjem smislu sploh ne bo več, to lahko pove samo bodočnost!

Slepci in miloščina

(Iz zbirke: »Tako se Orient smeje.«)

Nasredin Hodža, znameniti turški šaljivec, je nekoč, ko je odhajal iz mošeje, naletel na tri slepce, ki so ga s pohlevnim glasom prosili miloščine. Ogledal si je prosilce in uljudno rekel:

»Na — vzemi ta denar in ga pošteno razdeli med vse tri.«

Ni pa dal nobenemu nič.

Slepci, prepričani, da je eden izmed njih prejel denar, so se vsi prijazno zahvaljevali darovalcu in mu želeli Allahovega blagoslova.

»Hitro si razdelimo,« so rekli, ko je Nasredin Hodža odšel. »Ti, Hussein,« je rekel eden izmed slepcev, »razdeli, ker imaš denar. Idi in zamenjaj ga.«

Hussein je jezen odgovoril:

»Nič nisem dobil. Meni ni dal denarja.«

»Seveda si dobil,« je kriknil drugi slepec. »Videl sem, ko ti je tujec stisnil denar.«

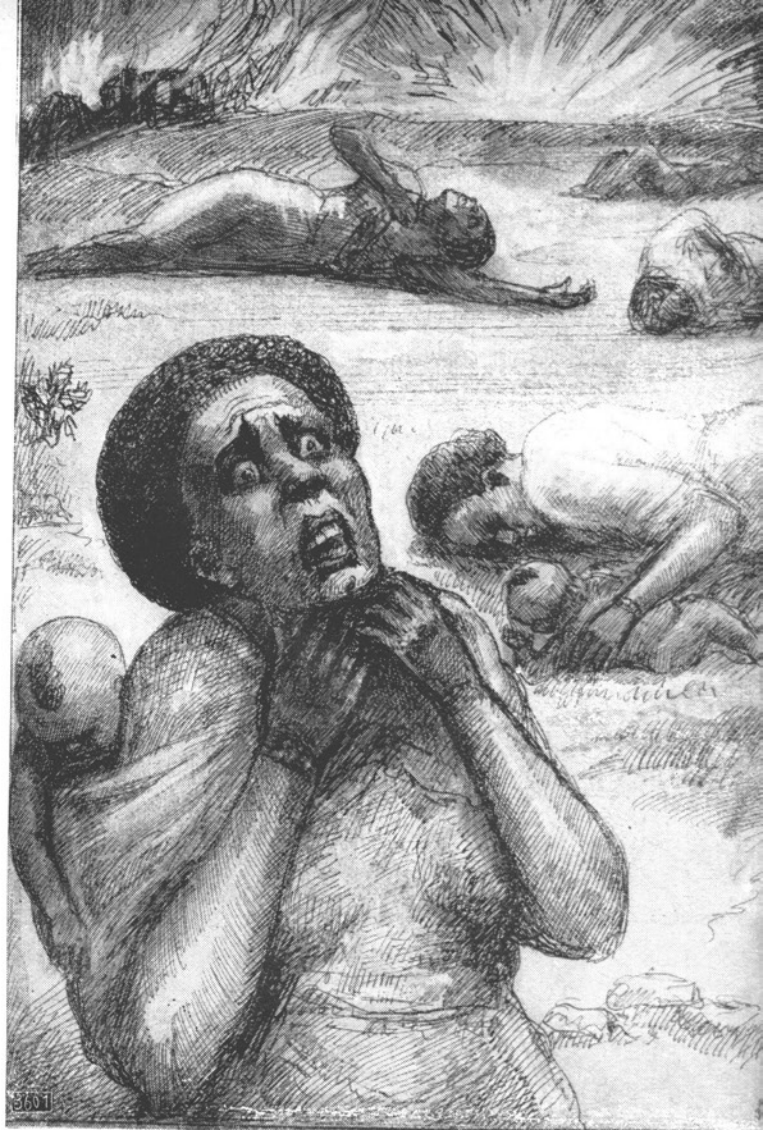
»Pasji sin,« je kriknil zdaj Hussein. »Ti si prejel denar. Okradel bi nas rad.«

Tretji slepec se je zadrhl ves divjji:

»Falota!... Hinavca. Glumita vse to, da bi si obdržala denar. Ali opazoval sem vaju in dobro videl.«

Ostala slepca sta se še bolj razjezila. Vsi trije so se začeli psovati, zmerjati. Skočili so drug v drugega in se suvali z vso jezo. Najbrž bi se do smrti pobili, če bi se nenadoma zopet ne pojavil Nasredin Hodža in rekel: »Drugikrat, slepi bratci, odprite svoje oči tako, da boste videli in ne boste drug drugega obdolževali. Saj vendar noben ni prejel denarja...«

Osramočeni s tem trpkim poukom, so se navidezni slepci porazgubili.

Abesinija

Gld. Zlt.

Ž E N S K O / R A Z N O

Gibanje za žensko volilno pravico v Franciji. Osemnajst let že čakajo francoske žene, da se jim izpolnijo obljube, ki so jim bile dane ob zaključku svetovne vojne, da bodo namreč tudi one deležne vseh političnih pravic kakor moški. Vendar je še danes Francija menda edina med evropskimi demokracijami, ki še ni priznala svojim ženam volilne pravice, medtem ko jo imajo celo žene v Turčiji. Francoski parlament ženski volilni pravici ni nenaklonjen in je tozadevni zakonski predlog že trikrat sprejel, a vsakokrat ga je senat, ki v njem sede konservativni starci, odklonil. Tudi vsa francoska javnost in skoraj vse politične stranke, od desničarskih demokratov do komunistov, simpatizirajo z ženami. Pred kratkim je priredil odbor za žensko volilno pravico v Parizu velik shod, na katerem so nastopale govornice vseh političnih struj in razne ugledne osebnosti obeh spolov, zahtevajoč volilno pravico ženam. Zelo simpatično je bilo pozdravljeno dejstvo, da je novi predsednik Leon Blum sprejel v vlado tudi tri žene. Nedavno so pariške žene izvedle učinkovito akcijo, vsak poslanec je pri vstopu v parlament prejel šopek spominčic, češ, ne pozabite nas. Pred senatom je pa vsak vstopivši senator prejel par novih nogavic z lističem: »Vaše nogavice bodo tudi še zane-prej vedno lepo zaštopane, zato se nikar ne bojte nam dati volilno pravico.«

Pazite na roke pri delu! Po vsakem umazanem delu si je treba umiti roke z mlačno vodo. Voda ne sme biti prevročna, da se luknjice v koži ne razširijo. Nekoliko boraksa napravi vodo mehkejšo. Za vsakim umiva-

njem je dobro, namazati roke s kako mastjo. Navadno se za to vzame glicerin, ki pa napravi kožo sčasoma trdo. Mnogo boljše je fino olijno olje, ki ni tako drago in je prav izdatn. Treba pa ga je prav narahlo vmaszati v kožo, kajti če postopamo pri tem preveč energično, se koža raztegne in postane nagubana.

Z D R A V S T V O

Strd za rane. Dr. Zaiss iz Dunaja poroča o odličnih uspehih pri uporabi strdi za lečenje ran. Rana se napolni z gaznimi trakovi, ki so bili pomočeni v strd. Po 24 urah je rana povsem čista, le mala nečistoča se drži robov obveže, ki jo je treba dnevno menjati. Po kratkih bolečinah, ki se spočetka pojavijo, upliva strd izredno prijetno in ohlajevalno na rano, je pa razen tega tudi povsem antiseptična.

Onesnaženje človeške krvi. Alfred Palford piše v »Trutheller« o vzrokih 840 odstotnega porasta blaznih tekem 50 let. On je mnenja, da je mnogo krivde na cepljenju otrok in odraslih, ker se kri s serumu onesnaži. Nadalje je mnenja, da je 25 odstotkov otroških boleznih, zlasti spalna bolezen i. p., posledica takega cepljenja.

Ozdravljene krčne žile. Čitateljica, ki previdno prebira našo zdravstveno rubriko, nam piše: Jaz sem si svoje toliko bolečin povzročajoče krčne žile sama ozdravila. Velike rane sem si kopala s slezničnim listjem, nato sem jih obložila s krpo, namočeno v janeževo olje, ali sem jih pa pomazala s čisto, toplo pasjo mastjo. To blaži zelo opeklino in za njimi raste koža. Po

tem zdravljenju rane hitro celijo, zlasti če se po kopanju človek lahko malo vleže. Dosti sem trpela na krčnih žilah in poskušala vsa zdravila, vendar mi je pa gornji recept zares pomagal. Hoja škoduje manj nego postajanje na trdih kuhinjskih tleh.

ŽENSKÉ BOLEZNI.

Pod ženskimi boleznimi se razumejo vse motnje v funkciji ženskih spolnih organov. Semkaj spadajo vnetja vsled nalezljivih spolnih boleznih kakor tudi vsled prehlajenja, anatomskih sprememb, nadalje nepravilna namestitve gotovih organov, zraščanje organov in stvarjanje novih delov. Razen tega prištevamo semkaj še različne nervozne težave, motnje v obnavljanju tkiva in v obtoku krvi, kakor tudi težave vsled slabokrvnosti in splošne telesne slabosti. Vsled bližnje lege spolnih in prebavnih organov se zelo neugodno občutijo motnje v prebavi, zlasti zaprtje, vsled povečanega pritiska na ženske spolne organe. Vsaka žena mora vsled tega paziti na lahko in redno čiščenje brez pritiska.

Varovati se je težko prebavljivih jedil kakor tudi takih, ki dražijo čreva. Nadalje se je treba mnogo gibati, zvečer pa redno piti 1 skodelico Planinka čaja, ki vsled svoje vsebine na grenkih snoveh, na natriju in eteričnih oljih pospešuje pravilno sestavo črevesnih sokov.

Gospa, 28 let stara, je trpela na trdovratni zapeki, črevesnih plinih in telesni napečnosti. Mnogo let je uporabljala odvajalna sredstva, ki so vedno slabše učinkovala. Planinka čaj je že v nekoliko dneh izdejsstvoval lahko prebavo in redno čiščenje.

Reg. S. 529/36.

Pol resnice in cela resnica

Bondonus:

Nekoč so se v neki kuhinji, ko ni bilo nikogar v nji, pogovarjali stenska ura, voda in ogenj o tem, da je ni na svetu stvari, ki se človek ne bi včasih nanjo jezil in jo preklinjal.

— Na primer jaz, je dejala stenska ura, kolikokrat me preklinjajo ljudje, ker se ne oziram na njih zaspanost.

— In jaz, je povzel ogenj; ljudje zelo radi poslušajo, če jim godem v peči, toda če se spremenim v rdečega petelina na njihovi strehi, me preklinjajo.

— Isto je z menoj, se oglasi še voda. Ker gonim ljudem turbine, mi laskavo pravijo »beli premož«; če pa potegnejo moji vrtinci koža izmed njih na dno, me psujejo z zahrbtnico.

— Vse je res, kar pravite, se tedaj nenadoma oglasi novc na mizi, le to ne drži, da je ne bi bilo stvari, ki bi človeku ne bila kdaj v nesrečo ali nadležo ali vsaj neprijetna. Kajti to mi morate pač pri-

znati, da se noben človek ne jezi, če me čuti v svojem žepu. Iz tega ura sledi, da me ljudje vedno blagoslavlja in nikdar preklinjajo.

Da ni tega novc nikoli dejal našim trem tovarišem! Strahovita jeza je namreč popadla vse tri.

— Ti, izvržek, je bučal ogenj v ognjišču, se upaš oholo vzdigovati nad nas, poštene stvari in reči, s svojim sleparskim modrijanstvom!

— Strašno, je poskakovala in sikala vrela voda v loncu nad ognjem, strašno, kaj si ne upa spričo nas govoriti.

Le ura je zatajevala svojo jezo, čeprav je v nji vzmet kar ječala od ogorčenja. Ostala je zvesta načelu, da dobra ura ne zaostaja, pa tudi ne prehiteva, zato je najprej počakala, da sta utihnila ogenj in voda, nato pa je zaničljivo zavrnila novc:

— Sam veš, da je velika laž, kar govoriš. Le polovico resnice si povedal, ko si dejal, da se te veselijo. Druga polovica resnice pa je ta, da te preklinjajo kot najhujšega sovražnika, kadar te nimajo in da je težko najti reč, ki bi jo preklinjalo več ljudi in večkrat kakor tebe.

Čudna pesem

Ker rešiti se hitro hoče nahoda,
labod na glavo kapico si da.

Ker vsak plen se kratkovidnežu izmakne,
očala si na kljun labod natakne.

Ko z njimi oborožen obilno si kosilo nalovi,
sit in truden udobnega si stola zaželi.

Pa sta staknila trebuha dva trebušasta gospoda
in evo stola mehkega za našega laboda.

Labod se je usedel in zadovoljno vzkliknil: aaaaaaa,
vendar torej lahko tudi trebuh tolst korist ima.

Tu se pesem pravzaprav konča,
povem vam le še, kak namen ima.

Poskusite, če bitja in predmete,
ki je govora o njih v tej pesmi,
s črkami pravimi predstaviti umete.

Kdor iz pravih črk besedo stvoriti umeje,
ki pomeni nekaj, kar zelo revija ceni,
naj ji jo pošlje — nagrada lepa se mu smeje!

(Rešitelj te uganke dobi v dar lepo knjigo)

Vzgoja otrok

KONZUMNO DRUŠTVO RUDARJEV

Hrastnik, r. z. z. o. z. — Ustanovljeno 1906

Ima 3 prodajalne, zadržno gostilno in pekarno. Član postane lahko vsak. Delež Din 100.—. Sodrugi, sodružice podpirajte Vašo zadrugo, Vaš Delavski dom.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko

r. z. z. o. z., Jesenice-Fužine, Cankarjeva 3.

Prodajalne: Sava, Jesenice, Borovlje, Kor. Bela, Dobrava, Sp. Gorje, Mojstrana. — Zadržne gostilne: na Savi v Del. domu, na Kor. Beli, nasproti postaje. — Zadržni kino: Radio poleg Del. doma. — Delavska domova: na Savi-Jesenicah, v Sp. Gorjah!

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

največja slovenska gospodarska in dobrodelna zadruga v SEVERNI AMERIKI. — Najboljša zavarovalnica za življenje, za bolezen, poškodbe itd. — Posluje v Zedinjenih državah in Kanadi. — Ima približno 50.000 članov v obeh oddelkih in blizu 635 podružnic po raznih krajih Amerike.

PREMOŽENJE NAD 6.000.000.— DOLARJEV

Za nasvete in informacije se je obrniti na:

**Glavni urad S. N. P. J., 2657-59 So.
Lawndale Ave., Chicago, Ill.**

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Miklošičeva cesta 16. / Telefon 31-33

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča svojo bogato zalogo strokovnih in zabavnih knjig v vseh jezikih, kakor tudi muzikalij za petje, klavir in druge instrumente. Knjige in časopise, v zalogi se ne nahajajoče, dobavlja iz inozemstva v najkrajšem času.

O GROMNO ZNIŽANJE CEN

Bata

45305-2203 Vel. št. 35-42. Obutev za vsako priložnost ... za delo na polju in doma, za pešhojo, za sport in igre, je ta platneni čevljev z neraztrgljivim gumijastim podplatom. Da omogočimo nabavo istih vsakomur, smo jim znižali cene od Din 25.— na Din 19.—. Otroški od št. 30-34 prej Din 19.—, sedaj samo Din 15.—. Moški od št. 43-47 prej Din 29.—, sedaj samo Din 25.—.

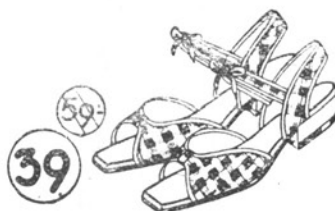
33425-2205 Močni, lahki za delo in štrpac. Iz platna v beli, drap ali sivi barvi, z neraztrgljivim gumijastim podplatom. Hočemo omogočiti vsaki gospodinjici nabavo istih, zato smo jim znižali ceno od Din 35.— na Din 29.—.

35644-31 Vel. št. 35-38. Za turiste, biki-kliste, skaute, za vsako delo na polju in za živahne otroke je najmočnejša, najudobnejša in najsigurnejša naša »Sportka«, izdelana iz krepkega platna z gumijastim nazobčanim podplatom. Znižali smo ceno od Din 35.— na Din 29.—, da damo vsakomur možnost, da si jih nabavi. Otroške od št. 30-34 prej Din 29.— stanejo sedaj samo Din 25.—. Moške od št. 39-47 prej Din 39.— sedaj samo Din 35.—.

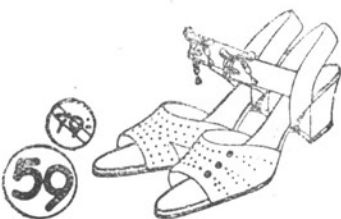
62895-9193 Najnovejši model. Čevljevki iz belega lanenega platna, modro karirani vzorec. Prej Din 49.—, sedaj samo Din 39.—.

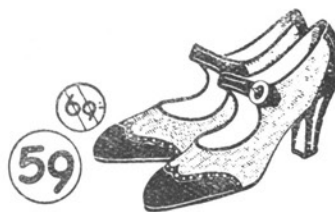
70995-9134 Najnovejši model. Čevljevki iz belega lanenega platna, modro karirani vzorec z ravno odsekanim vrhom podplata. Prej Din 59.—, sedaj samo Din 39.—.

69995-1159 Za odpočitek nog, lahek, udoben in eleganten letni čevljevček iz belega lanenega platna. Znižali smo jim ceno od Din 59.— na Din 49.—.

2395-14224 Model z Jadrana. Krasen čevljevček iz belega nubuk usnja z usnjnim podplatom. Sedaj jih lahko kupite samo za D. 59.—, dočim so stali prej D. 79.—.

5945-3133 Eleganten čevljevček k letni obleki. Kombinacija semiša z lanenim platnom. Napravi nogo majhno in elegantno. Prej Din 69.—, sedaj samo Din 59.—.

3395-14224 Model iz Nizze za elegantno damo. Prej Din 79.—, sedaj samo Din 59.—.

1195-9552 Za družbo, popoldne in večer. Kombinacija lanenega panama in modrega semiša. Prej Din 79.—, stane sedaj samo Din 59.—.

1405-16529 Za večer, za ples in promenade lepi čevljevki iz belega nubuk usnja, kombinirani z lakom. Ceno smo jim znižali od Din 99.— na Din 79.—.

5905-3141 Eleganten čevljevček za letno toaleto. Kombinacija rjavega semiša in drap meliranega lanenega platna, z visoko peto in usnjnim podplatom. Prej Dir 69.—, stanejo sedaj samo Din 59.—.